

Kilpailupolitiikan tulee olla tasapuolista ja ennakoitavaa

Sääntelyllä reilu pelikenttä markkinoilla

Kilpailupolitiikan keskeisenä tavoitteena on varmistaa toimivat markkinat ja tasapuoliset kilpailuolosuhteet. Sen tulee keskittyä luomaan edellytykset kasvulle, lisäämään kilpailua sekä vahvistamaan markkinoiden ennakoitavuutta. Yrityskauppasääntöjen ja kilpailuvalvonnan tulee olla ennakoitavaa, tasapuolista ja tehokasta.

EK:n viestit päättäjille

Markkina toimii, kun yritykset luottavat sääntelyn oikeasuhteisuuteen ja viranomaisten puolueettomuuteen. Yritysten kannalta sääntöjen ennakoitavuus, viranomaisten käsittelyajat ja valvonnan tehokkuuden parantaminen ovat keskeisiä.

- Kilpailuviranomaisen toimivaltaa ei tule laajentaa siten, että viranomainen voi antaa ensisijaisena asteena seuraamusmaksun kilpailurikkomisasioissa. Ensiasteen sakotusoikeus keskittäisi tutkinta-, syyte- ja päätösvallan samalle viranomaiselle, mikä heikentäisi oikeusturvaa ja rapauttaisi luottamusta järjestelmän puolueettomuuteen ja riippumattomuuteen. Lisäksi muutos lisäisi epävarmuutta seuraamusten tasosta ja voisi johtaa valitusten kasvuun ilman näyttöä prosessien nopeutumisesta.
- Yrityskauppojen otto-oikeus heikentää oikeusvarmuutta ja ennakoitavuutta, koska yritykset eivät voi luotettavasti arvioida, mitkä järjestelyt voivat päättyä jälkikäteiseen valvontaan. Se lisää hallinnollista taakkaa ja prosessiriskiä ilman varmuutta siitä, että kilpailuvalvonnan vaikuttavuus paranee. Kokonaisuutena otto-oikeus heikentää investointiympäristön houkuttelevuutta ilman selkeää näyttöä lisähyödyistä kilpailun kannalta.
- Julkisosomisteisiin yhtiöihin tulee kohdistaa samanlaista kilpailuoikeudellista valvontaa ja ohjeistusta kuin yksityisosomisteisiin, kun ne toimivat markkinoilla. Esimerkiksi sidosyksikkökentällä tulee varmistaa kilpailua rajoittavien toimenpiteiden ja käytänteiden ehkäiseminen ja havaittuihin epäkohtiin tehokas puuttuminen.
- Avataan markkinoita vastuullisesti ja tehostetaan kilpailua alkoholin vähittäismyynnissä. Alkoholin vähittäismyynnin avaamisessa on otettava huomioon myös alkoholin liikakäytön haittavaikutukset.
- Avataan markkinoita vastuullisesti ja hallitusti ja tehostetaan kilpailua lääkejakelessa. Lääkejakelessa tavoitteena on kustannustehokas ja laadukas lääkejakelessa, joka kattaa koko maan.
- Ympäristö- ja ESG-yhteistyön sujuvoittaminen kilpailuoikeuden rajoissa selkeyttämällä sääntelyä, parantamalla ohjeistusta ja purkamalla esteitä.

Lisätiedot:

Johtava asiantuntija Sanna-Maria Bertell, sanna-maria.bertell@ek.fi +358 (0)50 473 3688

Hankintalain ja kilpailuneutraliteetin uudistukset

Vahvistetaan julkisten markkinoiden läpinäkyvyyttä ja tasapuolisuutta

Aito kilpailu markkinoilla takaa parhaat tulokset

Julkisten markkinoiden avaaminen kilpailulle varmistaa toimivat markkinat ja tasapuoliset pelisäännöt. Se ei ole pelkästään kustannuskysymys, vaan keskeinen keino vahvistaa innovaatioita, tukea suomalaista elinkeinoelämää, parantaa palvelujen laatua ja turvata julkisen talouden kestävyys. Palvelutuotanto tulee järjestää tarkoituksenmukaisimmalla tavalla siten, että julkinen toiminta täydentää markkinoita eikä syrjäytä niitä. Hankintojen on synnyttävä aitoa kilpailua sekä tuettava läpinäkyvää ja tietoon perustuvaa seurantaa.

EK:n viestit päättäjille

- ✓ **Julkisen kannattaa keskittyä ydintehtäviinsä, antaa markkinoiden hoitaa muun tuotannon**
- ✓ **Omaan tuotantoon ohjaus vain, kun se on perustellusti kokonaistaloudellisesti tehokkain ratkaisu.**
- ✓ **Tasapuoliset markkinat vaativat ohjaamista, valvontaa ja reilut pelisäännöt.**

- Kuntien ja hyvinvointialueiden tulee ohjata liiketoimintansa ydintehtäviensä tueksi, ja rajoittaa toimintaansa kilpailuilla markkinoilla. Tarkoitus on keskittää kuntien ja hyvinvointialueiden resurssit yleishyödylliseen tai yleistä etua palvelemaan elinkeinotoimintaan. Oma tuotantoa tulisi harkita vasta toissijaisesti todetun markkinapuutteen perusteella. Rajausta tarvitaan erityisesti tilanteissa, joissa kunta tai hyvinvointialue yhdistää julkisen vallan ja markkinatoiminnan tavalla, joka vääristää kilpailua tai syrjäyttää yksityistä tarjontaa. Lisäedellytyksiä kilpailullisilla markkinoilla toimimiselle olisi toissijaisuus- ja paikallisuusperiaatteiden noudattaminen, sekä voitontavoittelun että spekulatiivisen toiminnan kieltö.
- Säädetään periaatteesta, että julkisen tulee tuottaa palvelut itse lähtökohtaisesti vain tilanteessa, jossa se on kokonaistaloudellisesti edullisin ja tehokkain vaihtoehto. Tehdään kuntien ja hyvinvointialueiden yhtiöiden itse tuottamien palveluiden kustannusrakenne avoimeksi ja läpinäkyväksi yksikkökustannustasolla.
- Varmistetaan, ettei omalle julkisen omalle tuotannolle ole kiintiötä. Lainsäädännöllä ei tule vaikeuttaa julkissektorin ja elinkeinoelämän luontevaa yhteispeliä markkinoilla. Tämän vuoksi on keskeistä varmistaa, että erityislainsäädäntö ei aseta perusteettomia rajoituksia markkinoiden ja yksityisten toimijoiden hyödyntämiselle, kuten oman tuotannon pakollisille kiintiöille.
- Huolehditaan lainvalmistelussa kilpailuneutraliteettia valvovien viranomaisten ja muiden asiantuntijoiden kuulemisesta tilanteissa, joissa lainsäädännöllä ohjataan palvelujen tuottamistapaa. Varmistetaan kilpailuneutraliteettiperiaatteen toteutuminen lainsäädännössä.
- Tehostetaan julkisten markkinoiden valvontaa ja sanktioidaan julkisomisteisten yhtiöiden kilpailuneutraliteettirikkomukset. Kilpailuneutraliteettirikkomuksista tulee myös säätää vahingonkorvausvelvollisuus, kuten yksityisen sektorin yrityksillä on kilpailurikkomuksista. Säädetään mahdollisuus saada vahingonkorvauksia in-house -yhtiöiden laittomista suorahankinnoista.
- Suomeen tulee luoda pysyvä ja keskitetty julkisten hankintojen ohjausmalli tukemaan julkisten markkinoiden toimivuutta sekä tarjoajien ja ostajien yhdenvertaisia edellytyksiä.

Lisätiedot:

Johtava asiantuntija Sanna-Maria Bertell, sanna-maria.bertell@ek.fi +358 (0)50 473 3688